

DOBROGEA JUNĂ

POLITICĂ, ECONOMICĂ, LITERARĂ - INDEPENDENTĂ, ZILNICĂ

ABONAMENTUL:

Pe un an... Lei 120
jumătate an... 70

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA:
Str. D. A. Starza 7

Aranjările se plătesc după tariful
Materialele nu se înapoiază.

Telefon 91,2

Director: CONST. N. SARRY

DOBROGEA A DOBROGENILOR

Vitregie... Nepăsare...

de N. GEORGESCU, deputat de Tulcea

Când am afirmat în Cameră, că Dobrogea a fost administrată, dela reanexare și până acum, în modul cel mai vitreg, d. prim ministru, general Averescu, a găsit de cuviință să ia—pro forma—a părerea tuturor guvernelor care s-au perindat la cârma țării dela 1879 și până în prezent, pentru a se putea solidariza, după obiceiul său, cu incapacitatea și inerția ministrului său dela comunicații.

A crezul și de data aceasta, că tocmai d.-sa, care a declarat, de la înălțimea băncii ministeriale, în calitate de prim-ministru al țării, că „se fură la toate ministerele, dar se fură mai puțin ca mai înainte”, era cel mai indicat să dea și certificatul de bună purtare față de Dobrogea, tuturor guvernelor. A uitat se vede, premierul, că, cu câteva zile mai înainte mărturisise, într-unul din desele sale momente de sinceritate naivă, că d.-sa nu face politică, decât de vre-o doi ani și că, deci, este un simplu recrat în această artă, un biet boboc... cum se obișnuiește a se spune în limbajul cazon.

O fi d.-sa, prin urmare, tare în istoria militară, dar în cea politică să ne cam slăbească.

Nu i-am mai răspuns, în replică, fiindu-mi milă de bătrânețea sa, care se sbate, desprinsită, în ultima-i agonie, lovită și încolțită, din toate părțile; am rămas însă la punctul meu de vedere: Tembelismul tuturor guvernelor față de Dobrogea a fost exasperant și nu și a găsit corelativ decât în tembelismul oriental al bieteii populații, care a răbdat și rabdă, totul, cu resemnare. Voi avea atâtea prilejuri să demonstrez aceasta, arătând calvarul unei populații nenorocite. Deocamdată, voi ilustra, numai cu un exemplu, nepăsarea, indolența și vitregia față de Dobrogea.

Se știe că singurul județ din vechiul regat, care nu are niciun metru de cale ferată, pe teritoriul său, este județul Tulcea.

Unica noastră arteră de comunicație cu restul țării este Dunărea, care înghețând, mai în fiecare an, rămânem câte 2-3 luni izolați cu desăvârșire, hibernând ca urșii în vizuină.

Deși această cale ferată este imperios reclamată și de interese strategice, străbătând Dobrogea de Nord prin mijloc, legând-o cu sudul Basarabiei, și din punct de vedere economic, județul Tulcea fiind unul dintre cele mai bogate, posedând bălțile de pescuit cele mai rentabile, păduri întinse, cariere de granit și marmură, mine de cupru etc., totuși după aproape 50 de ani dela reanexare, suntem tot fără cale ferată, deși în acest interval de timp s'au irosit și s'au furat, în această nenorocită Dobrogea, atâtea bani, încât s'ar fi făcut, după cum am spus-o și în Cameră, tren cu șine de aur și vagoane de argint, ca 'n povești.

Ce ne-a împiedicat de a face această cale ferată? Tembelismul, nepăsarea și vitregia față de o populație eterogenă, foarte supusă, cuminte și harnică, pe care însă am tratat-o ca pe un poi de cuc, lămând-o, par'că într'adins, departe de sufletul nostru.

Și ne mai plângem că nu s'a asimilat complet? Crim nați suntem noi, cari am trimis aci pe toți naufragiații soartei, toate epavele vieții sociale, toți hoții și pungașii, cari au operat ca 'n cordul Vlăsiei, aducând lumea la disperare. Procedem îl repetăm cu aceeași candoare și 'n Cadriater și 'n Basarabia, de unde vom culoga aceleași rondo.

Dar să revenim la calea ferată Medgidia-Hamangia. Cu chiu, cu vai, se făcuse, înainte de război, un crâmpel din ea, anume până la Ester. În timpul ocupației Nemții au dus-o până la Hamangia, unde a și încremenit-o Dumnezeeu, pentru cine știe câți ani sau zeci de ani.

Dela întoarcerea stăpânirii românești în Dobrogea, nu s'a mai continuat nici cu 'n metru, deși, în acest interval, s'au făcut linii de interes mult mai secundar, iar în alegeri s'au cheltuit zeci de milioane sub pretextul menținerii ordinii și siguranței statului.

Ne-am rugat, de-atâtea ori, să fie adusă linia cel puțin până la Cataloi, la 10 km. de Tulcea, până unde nu există niciun tunel, singurul trebuind a se face la 7 km. de punctul terminal, — urechile puternicilor zilei au fost însă surde.

Dar și crâmpelul de linie dat în exploatare, nu-i mai de niciun folos. Întrucât terasamentul e foarte slab, traversele putrede, iar cele câteva poduri peste care trece sunt de lemn, în mare parte de brad, amenințând în tot momentul, să se nărue cu pod cu tot, în prăpastie.

Din această pricină, acest tren ține recordul vitezei, întrecând chiar pe faimosul Crasna-Huși!

La localitatea Urum se pierde cel puțin o oră cu ruperea trenului în 2 și 3 părți, spre a putea fi urcat la deal, de cele mai păcătoase mașini cari există. Călătorii se dau în voce jos din tren și cumpără pepeni de prin bostănăriile vecine, având tot timpul să se urce iarăși din mers.

Legătura cu trenul de București se pierde mai totdeauna, de oarece șefii de stații, spre a favoriza pe anumiți negustori de cereale și lemne, dau ordinul de a se manevra cu ceasurile prin giri. Așa încât, e curată halima cu trenul de Hamangia! Decât așa tren mai bine carul cu boi, cel puțin este sigur că ajungi sigur și teafăr la destinație.

Ca Stan Pățitul ce am fost, sfătuesc pe cei cari se aventurează pe linia Hamangia să-și facă testamentul și să se echipeze pentru o eventuală dormire în plin câmp sub cerul liber, sau în cel mai fericit caz în hotelurile Medgidiei.

Am scris acest articol în speranța că va ajunge la cunoștința d-lui Ministru al comunicațiilor, care va binevoi să se gândească și la noi, muritorii de rând, măcar în chipele plăcute pe care le petrece în luxosul tren auto-motor, care-l transportă așa de des, spre Sinaia, și se va hotărî s'o rupă odată cu vitregii și nepăsarea față de Dobrogea.

Reorganizarea sanitară a portului Constanța

Față de numeroasele cazuri de ciumă și holeră — înse în Orient — Guvernul a hotărât să înființeze toate nevoile sanitare ale portului Constanța așa cum nevoile de azi o cer.

În legătură cu aceasta s'a aprobat un credit de 4 milioane și lucrările au și început.

Se va construi aci o stație sanitară modernă cu toate erile necesare — unde dezinfecția și deratizarea se va putea face pentru un trafic de peste 200 de călători zilnic.

Tot în chestiunea locurilor de casă din Constanța

Societatea „Filor apărători ai Patriei” din Dobrogea în atitudine.

Demisia D-lui Al. Stegărescu

Cititorii cunosc cu deamănuntul chestiunea. Locurile de casă destinate demobilizaților nevoiași din Constanța, sunt împărțite de d-r Sachelarie — după propria d.-sa e mărturisire, de un cinsm revolțor — unor persoane influente și membrii-ilor partidului poporului. Se mai cunoaște teiul că a fost tratată Societatea „Filor apărători ai patriei din Dobrogea”. După ce prima delegațiune a acesteia a fost mistificată de vice-președintele comisiei interimare, care a făgăduit formal că primăria nu va începe împărțirea locurilor, până ce nu va fi luat contact cu comitetul Societății spre a stabili de comun acord o normă legală și dreaptă — lucru ce nu s'a respectat cătuși de puțin, s'a căutat să se corupă a doua delegațiune dându-i-se a înțelege că „re-atași” nu vor rămâne fără de pământ.

Față de acest tratament necinstit și revoltător Societatea a hotărât să ia atitudine și a nu se da în lături dela nici un demers legal până ce nu va fi obținut completa satisfacțiune pentru marea masă nevoiașă a demobilizaților.

În legătură cu aceasta, a urmat și demisia d-lui Stegărescu, căpăt u în rezolv, al cărei text îl reproducem în extenso, intru cât lustrează perfect moravurile vremii:

Iubiți Camarazi,

În ziua de 29 August, data înființării societății noastre, mi-ai acordat deplina d.-v. încredere, punându-mă în locul cel mai de cinste. Am primit cu deosebită emoțiune, demnitatea de președinte și sunt fericit pentru onoarea ce mi-ai făcut. Din toate pulerile sufletului, vă rog să mă credeți că în locul unde mați pus, așați și vrut să fiu cel mai fotosilor Societății, ast-fel

Sachelarie-Marçay

Tusea și cu junghial! Și-au dat întâlnire pe corpul acestui nenorocit oraș, ca să-l dea gata. Tusea a introdus junghial și junghial întreține tusea.

Nici n'am fi putut găsi o comparațiune mai nemerită, care să redea rolul dezastroz pe care acești doi d-ni îl joacă în paguba și spre ruina comunei Constanța. Teren de contact și operațiune le-a oferit Casinoul.

Bombardat și ruinat în timpul războiului, acest capou al atâr vîi, intrase în părăsirea mormintelor uitate. Inșiși Marçay, antreprenorul... pompelor funcționare, nu îndrăznea să se apropie: aștepta omul care să-l introducă — și s'a găsit.

Se cunoșc condițiunile în care era concedat Casinoul înainte de război: o arendă anuală de 125 mil lei. matorabilă câte 50 mil lei din 5 în 5 ani, era singurul beneficiu al comunei spoliata de o clădire și copleșită de rușinea unui tripou.

A qualche chose malheur est bon — spune Francezul. Și nenorocirea războiului, a putut sluji Constanței, ca să scape de acele contract oneroși, nu însă prin inteligența edililor săi, ci printr-o împrejurare fericită.

În adevăr, prin luna Mai a. e. un d-n Catanee adresază o cerere Primăriei Constanța, prin care, pentru concesionarea Casinoului oferă:

- 1) O arendă anuală de 200.000 lei, cu un plus de 50.000 lei din 5 în 5 ani;
 - 2) 10 la sută din beneficiu ca supra arendă;
 - 3) Două milioane lei, odată pentru totdeauna, în folosul comunei, fără niciun drept de restituire;
 - 4) Mobilizarea în contul său a întreg Casinoului, apreciat acest mobilier la 1.000.000 lei și cu obligațiune de a-l ceda comunei la expirarea contractului;
 - 5) Cădirea unui hotel cu 200 camere, în stilul Hotelului Palace, care de asemenea să rămână comunei.
- Ce s'a făcut cu această ofertă? Aceasta rămâne s'o vedem în numărul viitor.

Recunoștință

— la chestia seminarului musulman —

Dintre toate naționalitățile care sălășluiesc pe pământul țării noastre, singuri turcii au o școală superioară întreținută de stat — în care cursurile se fac în românește și turcește. Înființat din imediată nevoie de a se da populației musulmane din Dobrogea conducători morali — hoși — seminarul musulman a fost trecut în 1902 dela Babadag în centrul firesc Medgidia. Aci s'a transformat în internat, și tocmai când ajunsese în epoca cea mai frumoasă a dezvoltării lui — războiul a distins totul.

Dar până în 1916 acest seminar musulman a corespuns așteptărilor? În Dobrogea cea mai înapoiașă populațiune — trebea să mărturisim — este cea turcească. Adinea deosebire de obiceiuri și credință — faptul că au trăit sui foră umbră de carte, toate acestea au făcut ca a apropierea dintre noi și turci să fie oarecum anevoioasă, sau în cel mai fericit caz foarte grea. De bulgarii din Dobrogea ne lega religioana, apoi spiritual lor întreprinzător și trecuse Dunărea și șinețiau limba — pe turci toropesă lor orientată să oprise la malul bătrânelui flaviu, închiși în veșnicul conservatism specific neamului, așa că pentru ei eram străin mult. Pentru aceste motive a luat ființa seminarul — elementar la început — apoi din ce în ce mai complet. Absolvenții lui trebuiau să fie pregătiți ca, pe lângă rolul apostolic de preot, să-l îndepinească și pe acel de învățător. Seminarul are pentru aceasta cursuri speciale de pedagogie în românește — căci pe când partea religioasă se predă în turcește, studiile de cultură generală în limba țării. Astfel simultan elevii seminarului așapau cunoștințe generale și speciale în amândouă limbile. Iar absolvenții, după opt ani de școală și după un examen de capacitate, pleacă la sate să dea „lor lor” ceace au prins din belșug. Astăzi scriile cele mai vechi sunt cadii (judicatori), mușii, anii institutori, imami, etc. În adevăr că plecând după buncile școlărești intră în țară în satele lor, că pierd în parte ceea ce au câștigat în 8 ani — dar acestea sunt pierderi inerente situațiilor lor. Pe lângă ele însă, absolvenții seminarului aduc acolo de unde au pornit sufletul lor format, duc dragostea de mai bine și sfătuesc copiii să meargă la carte.

Ați absolvenți au plecat la universitățile din Cairo și Constantinopol și acolo s'au specializat — așa că întorși au putut fi profesori la seminar. Astfel stând faptele credem că seminarul a corespuns așteptărilor.

Pe scurt am scitat situațiunea lui până în anul 1916. În numărul viitor vom căuta să arătăm care e situațiunea lui astăzi.

Alexandru Stegărescu

Convocare

Toți demobilizații grade inferioare din orașul Constanța, sunt convocați la sediul societății din str. Mircea No. 5, pentru Duminică 12 Septembrie ora 8 dimineața.

Refacerea căilor ferate

Din lași ne vino știrea că într'un cerc de ziaristi, d-l Ministru Greccean a declarat că refacerea căilor ferate e pe cale bună. Sunt speranțe întemeiate, că în curând serviciul pe C. F. R. se va normaliza. S'au comandat în Canada 500 locomotive, a căror livrare va începe la 1 Decembrie. Mașinile comandate la Skoda (Cehoslovacia) au început a sosi.

Pe de altă parte s'a constituit o societate franco-română, care va înființa ateliere speciale la Brăila, cu un prim capital de 40 milioane. — Toate aceste fapte vor concura la normalizarea și înlesnirea transporturilor.

În legătură cu aceste declarații ale d-lui ministru Greccean, aflăm că zilile acestea este așteptat să sosită în portul Constanța un prim transport de 15 locomotive mari, model „Pacific” din S. atele-uniite, din comanda de 100 bucăți pe care guvernul a făcut-o în America, prin comisia specială de aprovizionare.

În Orient năntuie ciuma

Guvernul a fost încunostințat că în Orient în localitățile Nauplia și Scatar, s'au ivit noi cazuri de ciumă. Vasele cu călători și marfă sosită din aceste localități, nu vor putea accosta decât în Constanța, unde se va procedea la o misionoasă deratizare. Importul de piei crude din sus zisele localități, este cu desăvârșire oprit.

Focul din port

Era de așteptat. Într-o convorbire acordată de d. Deleanu, secretar general al ministerului de industrie, ziarului oficial „Indreptarea”, incendiul care a consumat timp de cinci zile avere de zeci de milioane, acest dezastru fără precedent, este prezintat, nici mai mult nici mai puțin decât ca o binefacere.

Nu mai din vânzarea cuelor, Statul se despăgubește integral, rămânându-i în plus scrumul, cu care să se curețe po dinți hienele regimului!

Vinovații? Ce să-i mai căutați? Ei nu există, fiindcă „din constatarele categorice ale anchetei reiese, adoași primul secretar al vestitului de aci Incolo Tăzlaouu, că nu poate fi tras la răspundere nici ministrul de industrie, nici subsecretariatul refacerii.”

Și dacă va mai rămâne o curiozitate de a ști de unde a luat naștere focul, ascultați tot pe d. Deleanu.

„Vântul sufla în direcția celor magazii a Crucii Roșii. DE PESTE OCEAN.”

Machiavelic. de tot!

Curios numai cum nu s'au aprins aripele fanteziei, care au purtat scânteia din Canada până la Constanța. Mă mir încă, că avocatul din oficiu al incendiatorilor din port nu oșinează, că focul s'ar fi putut aprinde și din strălucirea unui „Diamant” oarecare, al vreunui vizitator de peste... Moldova!

În sfârșit, după ce d. Deleanu ne asigură că „magaziile distruse constituiesc o mică parte a depozitelor noastre din localitate — cătă îndrăzneală! — și după ce ne incredințează că, de la incendiul acesta reușit așa de bine, Societățile caută cu lumânarea Statul ca să-l asigure și pentru restul mărfurilor ce mai are și că „de curând s'au încheiat noi contracte de asigurări importante”, naivul ipocrit de la Ministerul de industrie declară sus și tare că în nici un caz focul nu putea lua naștere de la magaziiile noastre de cuc și ruberoid, care „nu este o materie inflamabilă”, — ruberoidul, care — se știe — are la bază numai calcan, și care ne-a iluminat portul cinci zile în șir, ca niște facile funerare!

Nu zău, d. Deleanu ori e delu, ori face pe „Dei-anu!”

DOBROGEA

8 Septembrie 1920, Miercuri sortită să rămâie și sfântă pentru alegătorii județului Constanța; și sfântă pentru P. S. S. președ. Grigorescu deputat și membru „marșant” al P. P.-ului a fost pe peronul gării Medgidia următorul jurământ, în auzul tuturor: „Mai bine lini dau dimisă din parlament, de cât să mai rămână Dimitriu șef de gard aici!”

Afară de cazul că d. S. Sa va da vina pe... Zeul Bacchus, cuvântul este cuvânt, și trebuie să și-l ție.

De unde supărarea ilustratei și eseceriile fețe?

Mult activul nostru preot-deputat coborât gară în ziua sfântă ca să cumpere un pepene, pentru care vânzătorul i-a cerut 6 (șase) lei, pe când în realitate costul era 3 lei. Supărat S. S. a cerut d-lui Dimitriu șef al șefului Medgidia să facă dreptate. D-nul Dimitriu a răspuns că d.-sa este pas să controleze numai restaurantul nu și vânzătorii de pe peron. Iată lapinul pentru car — a produs amănințarea părintelui deputat Grigorescu.

Noi însă vrem să spătim memoria d-lui Dimitriu și să-i aducem aminte cănd zilele trecute un domn inspector dela C. F. R. în momentul plecării trenului, i-a atras luare aminte asupra speșului vânzătorilor de pe peron. Cum de a uitat d.-sa așa de grabă?

Pentru ca șeful gării să nu mai aibe însă părintele Grigorescu ar trebui să se fiină de cuvânt ca nu cumva să se prindă, vorba pe care un șef al d-lui Dimitriu i-a spus-o la troleu.

„Părinte este bun și lenaș terțiar, până mâine n'ai să mai fi ai de șef?”

Să aibă dreptate?

Ion Târbaș

